

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Stanowisko Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych¹ z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie: **propozycji przedstawicieli Komisji Europejskiej w sprawie zastosowania wsparcia zwrotnego dla JST w obszarach termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła w budynkach komunalnych**

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych, z dużym niepokojem przyjmuje informacje docierające do środowiska samorządowego, związane z propozycją przedstawicieli Komisji Europejskiej w sprawie zastosowania wsparcia zwrotnego dla JST w obszarach termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła w budynkach komunalnych, wymiany oświetlenia miejskiego oraz wprowadzenia farm fotowoltaicznych jako źródeł energii na potrzeby realizacji usług publicznych. W tym przypadku przedstawiciele KE uważają, że JST należy traktować jak przedsiębiorców. Stanowisko takie zostało zaprezentowane podczas rozmów negocjacyjnych dotyczących kształtu programów operacyjnych finansowanych z budżetu UE na lata 2021-27.

Reprezentując środowisko samorządowe z różnych regionów Polski uważamy, że z wielu powodów jest to rozwiązanie nie do przyjęcia. Przede wszystkim niezasadne jest traktowanie przez przedstawicieli KE jednostek samorządu terytorialnego na równi z przedsiębiorcami. Każda jednostka samorządu terytorialnego ma ustawowo określone obowiązki, z których realizacji nie może zrezygnować. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują m. in. sprawy:

¹ Stanowisko OPOS zostało przyjęte przez następujące organizacje-sygnatariuszy Porozumienia: Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych, Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, Związek Gmin Pomorskich, Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich.

- 1) zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- 2) lokalnego transportu zbiorowego;
- 3) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 4) edukacji publicznej;
- 5) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 6) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- 7) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;

W przeciwieństwie do przedsiębiorcy, który w zarysowanej sytuacji może podjąć decyzję o zawieszeniu lub zaniechaniu działalności, gmina swoje zadania w obszarze świadczenia usług publicznych musi realizować bez względu na okoliczności. Dlatego jej działalności nie można zestawiać z działalnością typowo biznesową. Druga różnica między działalnością gminy w obszarze świadczenia usług publicznych, a działalnością gospodarczą przedsiębiorcy polega na tym, że jeśli gmina w ww zakresie osiąga jakiegokolwiek oszczędności, to muszą być one nadal przeznaczane na świadczenie usług publicznych.

Wszystkie te uwarunkowania oznaczają, że dzięki ewentualnym oszczędnościom gmina będzie mogła w mniejszym stopniu ograniczać świadczenie usług, np. nie zawiesi zajęć w szkołach lub domach kultury aby zamknąć te placówki, a zajęcia prowadzić online lub jedynie ograniczy czas wyłączania oświetlenia ulicznego, a nie wyłączy go zupełnie. Jednocześnie należy tu przytoczyć ogólną trudną sytuację finansową JST, które na przestrzeni lat odnotowują spadek zarówno dochodów własnych jak i udziału w PIT i CIT. Jednocześnie koszty bieżące drastycznie wzrastają (energia ciepła i elektryczna), co powoduje, że możliwość zaangażowania środków w kolejne dofinansowane projekty, jest zbawienna dla wielu samorządów i pozwala na zaangażowanie się w kluczowe działania infrastrukturalne. Aktualne dane wskazują, że gminy podejmując się realizacji inwestycji w zakresie zmniejszania emisyjności świadczonych usług publicznych, będą musiały przedsięwziąć duży wysiłek finansowy, a biorąc pod uwagę wskazany szybki wzrost cen w tym obszarze, ewentualne wygenerowane oszczędności będą miały charakter jedynie statystyczny.

W naszej opinii stanowisko przedstawicieli KE jest tym bardziej zaskakujące, że w uzgodnionej Umowie Partnerstwa przewidziano na działania w zakresie *Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej* wsparcie zwrotne lub bezzwrotne. Na działania *Odnawialne źródła energii* wsparcie zwrotne z możliwością odstępstw. W KPO działania takie jak *Inwestycje w źródła ciepła w systemach ciepłowniczych*, *Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół*, *Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności* są zapisane w części grantowej. W przypadku szkół mają to być obiekty z listy rezerwowej Mechanizmu EOG.

Biorąc pod uwagę powyższe, racjonalne argumenty, samorządowcy zgromadzeni w ramach Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych stoją na stanowisku zastosowania mechanizmu wsparcia bezzwrotnego dla ww. inwestycji. Przyjęcie takiego rozwiązania będzie dla samorządów lokalnych istotnym czynnikiem rozwojowym, wpływającym bezpośrednio z ustaleń Umowy Partnerstwa.

W imieniu Prezydencji OPOS

Jacek Gursz

Przewodniczący

Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski